Folklór v Krakovanoch

Krakovany, ako aj oblasť celého Piešťanského regiónu boli vždy akosi v tieni záujmu zberateľov a folkloristov a stali sa bielymi miestami na mape hudobnofolklórnych oblastí Slovenska.

Napriek tomu sú Krakovany obcou s veľmi bohatou kultúrnou tradíciou a práve vďaka pani učiteľke Horanskej sa v Krakovanoch zachovalo množstvo zvykov, piesní a tancov, ktoré v okolitých obciach už vymizli a upadli do zabudnutia. Takisto ako iné známejšie regióny Slovenska /Myjava, Trenčín alebo Detva/ aj Krakovany a vôbec celý Piešťanský región sa môže pochváliť bohatosťou a cennosťou hudobných, tanečných a zvykoslovných tradícií. Zachovalo sa tu množstvo archaických prvkov ľudovej kultúry.

Medzi najarchaickejšie zvyky kalendárneho cyklu patrí aj vynášanie Moreny a prinášanie leta do dediny. Tieto zvyky pochádzajú z predkresťanského obdobia, čo dokazuje jednoduchosť a starobylosť melódií a textov piesní. Život roľníka bol spätý s prírodou. Od počasia závisela budúca úroda a zdar v hospodárstve, a práve preto, si ju ľudia vážili a chovali v úcte. Neznečisťovali ju a neničili, ako to robíme my dnes, žili v harmónii a zužitkovali všetko, čo im poskytovala. V predveľkonočnom období sa zišli dievky aj mládenci, aby vyniesli z dediny *Morenu*, a tak umožnili príchod jari. *Morena* bola slamená figurína symbolizujúca nielen zimu, ale aj choroby a všetko zlé, preto ju bolo treba rituálnym spôsobom zničiť. Keď dievky a mládenci vyniesli *Morenu* za dedinu, odriekali :

Morena, Morena za kohos umrela ?
Za strážovské diévki, za švárne panenki.
Morena, Morena za kohos umrela ?
Za strážovských chlapcou, za švárnich mládencou.

Potom *Morenu* vyzliekli, zapálili a hodili do vody. Po ceste späť do dediny spievali piesne, ktorými volali leto. Dievky chodievali poza humná ešte počas celého predveľkonočného obdobia a vytvárali rôzne hadovité útvary, alebo obchádzali do kruhu, pričom spievali piesne a volali leto : Poď ti leto k nám, krakovským pannám. Na Kvetnú nedeľu chodili dievky po domoch s *Kiselicou*. Boli to vŕbové vetvičky ozdobené stužkami a výduškami vajíčok. Zelené konáriky nevyhnutne patrili k jarnému obdobiu a ich nosenie bolo zaužívané nielen u Slovanov ale aj u ostatných európskych národov, a preto cirkev už koncom siedmeho storočia zaviedla ich svätenie. Dievky sa pristavili pri každom dome a spievali : *Kiselica kiselá, štiri roki visela, pre strážovské diévki, pre švárne panenki.*
A ja sa tu dobre mám, koren šafrán predávam, šéj háj zelení zelení háj.
Budte vi kravički veselé, už vám to letečko neseme.
/:Pekné, zelené, rozmarínové, pre potešenie.:/

Dovolila som si predstaviť Vám aspoň kúsok z bohatstva ľudových tradícií našej obce. Je to naše najväčšie bohatstvo, ktoré treba zachovávať a odovzdávať ďalším generáciám. Je dôležité vedieť o svojich predkoch a svojom pôvode, najmä v tejto dobe unifikácie, kedy sa rušia hranice a stierajú rozdiely. Zo všetkých strán sa na nás valí kultúra iných národov a lacná mediálna zábava v podobe telenoviel, ktorá vo veľkej miere ovplyvňuje aj generáciu tých najmladších. Je mi ľúto, keď počujem z úst detí v škole o tom, čo robí Rosalinda a ako pokračuje vzťah Valentiny. A takisto mi je ľúto, že v dedine s takou bohatou kultúrnou tradíciou má o folklór záujem len tak málo mladých ľudí, ktorých týmto vyzývam, aby ešte uvážili svoj postoj k folklóru, a aby prišli na nácvik detského súboru Krakovanček do školy, každý piatok od 17.00 hod.

Prostredníctvom novín by som chcela poďakovať pani učiteľke Horanskej ako aj všetkým starým ľuďom, ktorí mi poskytli informácie pre môj výskum a ktorých si nesmierne vážim. Je mi ľúto, keď vidím stále menej a menej babičiek v kroji v laviciach krakovianskeho kostola a uvedomujem si, že s nimi odchádzajú aj vzácne poznatky o spôsobe života a múdrosti našich predkov.

Mgr. Zuzana Snohová

Zo života školy

V našej škole sa na konci prvého polroku pomaly stáva tradíciou pasovanie žiakov 1. ročníka do „*cechu školského*„. Cieľom celého slávnostného aktu je ukázať rodičom a starším žiakom, čo sa deti naučili, že svojimi vedomosťami už patria medzi žiakov „ Krakovianskeho cechu školského“. Pasovanie sa realizovalo v triede, kde pani učiteľka Radoská spolu so žiakmi štvrtého ročníka naaranžovali rozprávkovú krajinu s ôsmimi úlohami, prekážkami, ktoré deti museli pomôcť princovi zdolať, aby mohol nájsť stratenú princeznú ukrytú v začarovanom hrade kráľovstva školákov. Deti sčitovali geometrické tvary, z ktorých bola postavená loď, ktorou sa mali preplaviť na druhý breh, doplňali číselný rad rozfúkaný vetrom, riešili matematické príklady, prehodené slabiky, skladali vety. Počas cesty si museli aj oddýchnuť, a tak sa zahrali hru na telefón a na vlak. Princ sa konečne dostal k bráne hradu, ale tá sa otvorí, až keď prepíše tlačené vety. Po splnení všetkých úloh sa brána otvorila a princezná bola slobodná. V kráľovstve školákov ich privítala pani riaditeľka , ktorá vykonala pasovanie priložením meča, dĺžkového meradla, na plece so slovami : „*Pasujem ťa do cechu školského*!“ Každý žiak dostal od riaditeľky školy šerpu a pasovací dekrét. Na záver slávnostného aktu si žiaci zasúťažili a zatancovali.

Dňa 3.2.2005 v popolud ňajších hodinách, deň pred polročnými prázdninami, sa deti v ŠKD Krakovany netradične rozlúčili s fašiangmi pyžamovým karnevalom. Svoje pyžamá si dotvorili vlastnoručne zhotovenými karnevalovými čiapkami a maskami. Neskôr sa rozprúdila zábava, aká fašiangovému karnevalu patrí. Deti si i zasúťažili. Pani vychovávateľka Pániková pripravila zaujímavé súťaže: hod nafúkaným vreckom, prenášanie loptičky na rakete.Víťazi boli odmenení sladkou cenou. Na svoje si prišiel naozaj každý.

Riaditeľla ZŠ

Detský ľudový súbor Krakovanček

Po dlhom období znovu v Krakovanoch od apríla 2004 pôsobí aj detský ľudový súbor. Prvýkrát ste nás mali možnosť vidieť účinkovať na folklórnych slávnostiach v Krakovanoch 2004 s programom detských hier a jarnými chorovodmi.

Zahanbiť sme sa nedali ani na Vianočnom vystúpení pre obec v decembri 2004, kde sme sa predstavili zvykoslovným pásmom *Od Lucie do Vianoc* a tanečkom Na vŕšku na Bradle, ktorý sme predviedli aj na posedení červeného kríža pre darcov krvi.

Súbor má dve vekové kategórie od 4 do 7 rokov a od 8 do 15 rokov. Nácviky súboru bývajú raz do týždňa, alebo podľa potreby, väčšinou piatok. Podľa ročného obdobia v škole alebo v kultúrnom dome.
Chcela by som pozvať všetky deti aj rodičov, ktoré ešte nechodia do súboru, aby sa prišli pozrieť na nácvik. Nájdete nás v piatok od 17.00 hod. v telocvični základnej školy.
Milí rodičia, práca v súbore je cieľavedomé využitie voľného času pre Vaše deti. Deti sa naučia niečo o živote a tradíciách našich predkov a zlepšia si telesnú kondíciu.

Tešíme sa na všetkých nových členov a srdečne Vás pozývame.

Vedúca súboru **Mgr. Zuzana Snohová**

Sledujte aktuálne dianie v obci na: www.krakovany.sk